

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто пост. шваб. 143.322.</p> <p>Адреса для телеграм: «Діло», Львів.</p> <p>Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рухомців не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячна, в краю 450 гол.</p> <p>За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреси 1 гол.</p>	<p>в справі оголошень ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ</p> <p>ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	--	---

Революція на Литві.

Уряд арештований. — Президент держави інтернований. — Стан облоги. — Провідники революції ворожі до Польщі і СРСР. — Становище польського уряду. — Програма уряду: відібрання Вильна. — Невияснене положення в Ковні.

Варшава, 17. грудня 1926.

Тут наспіли вісті про вибух революції на ковенській Литві. На чолі революціонерів станув провідник христ. демократії Сметона. Дня 17. грудня в год. 3. над раном заняв Ковню й арештував уряд Грініюса. Військо в більшості заявилося за Сметоною. Вістку про переворот потверджує також литовський консулят у Берліні і консулят у Кенігсбергу. Вся влада перейшла в руки тимчасового військового уряду. Уряд цей проголосив воєнний стан у цілій Литві і предложив бувиш. президентові республіки Сметоні обняти обовязки начальника держави. Сметона пропозицію прийняв. Президента республіки Грініюса інтернували в його палаті. Командантом столиці іменований провідник литовських фашистів полк. Грігаліюнас Гловаккіс. Проліву крови не було.

Провідник перевороту Сметона оголосив відозву до народу, в якій стверджує, що виступив тому, що повалений уряд хотів запродати незалежність Литви більшовикам. Стерджує теж, що приглядання комуністичному рухові наклонило його до активного виступу.

В цілій Литві панує спокій, за виключенням Поневежа, де є комуністичні заворушення. Вістки про військові заворушення є неправдиві.

Провідник ковенської революції є прихильником Німеччини й уважають його безоглядним ворогом Польщі. Коли кілька разів роблено заходи для навчання якихнебудь азамин із Польщею, чи то політичних чи економічних — Сметона все ніяк не дає такі заходи. Від 1917 до 1919 р. Сметона виконував провізоричне урядування, а потім Тариба покликала його на становище президента. Уступив у червні 1920. Останніми часами стояв на чолі правого крила христ. демократії,

себто партії інтелігенції „Пажанга“ (Поступ).

Комунікація Польщі з Литвою відбувається через Берлін згл. Данціг і так польське міністерство одержало вісти про революцію на Литві. Польський мін. закорд. справ Залеський заявив кореспондентам закордонних часописів, що польський уряд приглядається подіям на Литві спокійно, сподіючись, що теперішня влада не допустить ексцесів супроти тамошніх Поляків. Польські військові влади видали приказ команді корпусу охорони границь, щоб вивідалася про розвиток подій на литовсько-польським кордоні у звязи з переворотом.

Берлін, 17. грудня 1926.

Аг. „Юнайтед Прес“ повідомляє з Ковня, що новий уряд видасть програму, в якій на першій місці домагатиметься авороту Вильна. „Берлінер Тагеблят“ повідомляє, що на чолі перевороту станув передовсім ген. Віліякус і організація литовських стрільців (шавлісів). Уряд у прокламації заявляє, що військо мусіло стати на чолі уряду, бо дотеперішній уряд із соймом хотів запродати Литву більшовикам. У Ковні військо стало на боці уряду. В Клайпеді заведено цензуру часописів. Кордон біля Айскунів (від Німеччини) замкнений. Місто Гранденберг є ще в руках полку, вірного давньому урядові. Сподіються кривавих боїв.

З Риги повідомляють, що і в Ковні положення ще невияснене, бо часть війська не перейшла ще на бік нового уряду, заняла т. зв. Зелений Горбок і грозить бомбардуванням міста. В арешті є ще премієр, мін. внутрішніх і військових справ. Часть міністрів випущено на волю, деякі зовсім не бути арештовані.

Димісія кабінету Маркса.

Берлін, 17. грудня 1926.

Президент Гинденбург прийняв на відміну канцлера Маркса і провідників німецьких націоналістів гр. Вестарпа. Канцл. Маркс відкинув пропозиції Гинденбурга, щоб уряд для урятування свого положення поробив уступки в користь нім. націоналістів. Райхстаг більшістю 249 гол. (соціалістів, комуністів, нім. націоналістів і Гітлерівців) проти 171 прийняв соц. внесення, яке висловлює урядові Маркса недовіра з причини внутр.-політичної натури.

Бюро Вольфа повідомляє, що після того голосування в райхстагу кабінет прийняв ухвалу, на основі якої уповажнено канцлера повідомити ще того самого дня президента Німеччини, що уряд уступає. Канцлер Маркс що ухвалу негайно виконав. През. Гинденбург прийняв до відома димісію уряду і поручив одночасно канцлерові праз з іншими міністрами вести даліше агенди уряду. „Берл. Тагеблят“ подає, що в зараяментарних кругах не вірять, щоб новий уряд міг бути зложений ще через сьняття. Правдоподібно

Гинденбург покличе до себе провідника соціалістів Міллера Франкен-а і гр. Вестарпа як представників тих фракцій, що повалили уряд дра Маркса, й одному з них доручить утворення нового уряду. Ходять також чутки, що місцю утворення уряду візьме на себе провідник людовців Шольц.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 16. XII. 1926.

Розправа з 15. грудня 1926.

Дальше зізнавалися свідки оборони. Свідок Генерал, управитель в'язниці в Луцьку, зізнає, що не пригадає собі, чи надкомісар Зьоловський приходив до обвин. Травнера до тюрми. Травнерові правдоподібно ходило про потвердження факту, що надком. Зьоловський пропонував йому 2000 зол. і заграничний паспорт, коли Травнер не відкинув своїх неправдливих зізнань. На дальшіх запитань обвин. Травнера зізнає, що приказ обстриження полт. в'язнів уважав за засіб терору прокураторського уряду і протиставляв зі своєї сторони цьому зараженню гостей опир. Приблизно 20 в'язнів стрижено насильно

РАДІО-АПАРАТИ випробовані — на рати тільки у фірми **Лев Аппель і С-ка**
1158 **Львів, Перлони 1.** 1—2

при участі тюремних сторожів і поліції і при таких операціях не одному зі стрижених текла кров з носа.

Свідок Олена Загатовська зізнає, що працювала з обвинуваченим Степанюком у володимирській магістраті. На „дегта артілі“ 1925 р. сказала йому, що він має бути володимирським бурмістром. Завдяки цьому певниному жартові обвин. Степанюк фігурує в акті обвинувачення як майбутній бурмістр м. Володимир, визначений комуністично-диверсійною організацією.

Свідок Іван Вишнівський зізнає, що в часі його арешту бачив у Осипа Панасевича по допитах на поліції смуги від побиття на шні і карку. Також обвин. Паламарчук жалувалася на побиття і куляв на ногу ізза ударів у п'яти.

Свідок Юхим Бунда зізнає, що Нестор Байда жалувалася йому у в'язниці, що його при допитах на поліції били і вимагали, щоб признався до повстанчої організації, при чому здіймав сорочку і показував на тілі синяки.

Св. др. Арсеній Річинський, український націоналіст і церковник, видає час. „На варті“, зізнає, що в часі ліквідації К. П. З. у квітні 1925 р. була переведена у нього ревізія без ніяких результатів. По ревізії свідка арештовано й відправлено до в'язниці. Між в'язнями була велика панка тому, що на поліції при допитах били.

Свідок Микола Вітовський зізнає, що був арештований в часі ліквідації ком. організації за те, що був у переконанні зброю і комуністичну бібулу. Постановлено обвинувачення питання, чи правда, що б. поліцинт Сесеров сказав свідкові, що не скаже на суді про те, що бачив, як на поліції катували арештованих, бо боїться, щоб йому не відібрали концесії, предсидник усуває.

Обвин. Панасевич Микола заявляє, що предсидник сторони не веде розправу, бо коли ходили прокураторському урядові про доказ, що обвинувачені змовлялися вносити зажалення ізза побиття, то суд згодився на переслухання свідка Ціслівського, а обвинувачення не дає можности дати доказів зі своєї сторони в тій справі. Предсидник усуває що заяву і грозить обвинуваченому виключенням з розправи. Обвинувачений Панасевич відповідає: „Добре“!

Свідок Всеволод Березовський заявляє, що був арештований у квітні 1925 р. і сидів у шні (1) на повітці у Володимирі, де було около 20 арештованих. При допитах сказав свідок, що бачив побитого Розенбайна, але цього до протоколу не внесено. Обвин. Паламарчук жалувалася свідкові, що йому поліцинт вибив зуб. Бачив, як у заганній шні били поліцинти одного Жидка. Також бачив, як одному арештованому, що лежав побитий на доліві, впадо на голову зі саней важке залізо. На запит обвин. Панасевича, чому свідок плакав у шні, зізнає, що був хоррий і був горячку до 40°, просився до лікаря, а його не іслали.

Свідок Болеслав Сироватка зізнає, що був старшим келі, де сиділи політичні в'язні. Вони ходили часто пізно вечером (по апелі) на допити. Раз по таких „допитах“ показував йому обвин. Нестор Байда синяки на плечах і на руках і жалувалася, що його на повітці били. Також обвин. Паламарчук, коли прибув з Луцька, жалувалася, що його били і куляв на ногу.

В'язні зізнавали прокураторський свідок Вадим Сіля, що в часі голодовки полт. в'язнів 10. VIII. 1926 обвин. Іван Карась промовляв до зібраних полт. в'язнів у келі і між іншим дуже гостро виступав проти польської влади і марш. Пискувського: називав їх бандитами, зі злости дер на собі сорочку і казав, що треба амагати до радянської влади.

Аза. Домбровський заявляє, що ант обвинувачення закладає Іванові Карасю протидержавну діяльність в 1924 і 1925 роках, а не в 1925 р., тому ставить питання, щоб не брати під розвагу справи, не обвин. актом обвинувачення. Суд анексія оборони прийняв.

Математик.

Львів, 18. грудня 1926.

Аж сьогодні прийшли ми в послідання повного тексту промови, що її виіспрем. Бартель в характері керманича міністерства освіти вголосив 26. листопада ц. р. на засіданні бюджетної комісії. Керманич освітнього ресорту головно займався полемікою, почуваючись дуже оригінальним (своею різкістю і грубістю) та дотепним в цій матерії. Між іншим полемізував, супроводжений притакуючими признаннями ворожої йому польської правниці, також із закидами пос. П. Васильчука, що торкалися шалу утравізації, а радше ліквідації українського шкільництва.

Виіспрем. Бартель, поклоняючись твердим принципам правовости, непохитно стоїть на основі накиненого польською соймовою більшістю закону з 31. липня 1924, що заключає в собі „деякі постанови про організацію шкільництва“. На основі цього штудерного закону, який є непорушною святістю для міністра, що засів на своїм фотелі внаслідок збройного перевороту, на основі закону, популярно названого „lex Грабський-Тугут“, утравізація є найповнішою справедливістю (najbardziej sprawiedliwością). Прокламована проф. Бартелем „справедливість“ розтягається в рівній мірі на зміст навчання в „утравістичних“ школах, як і на саму перемену шкіл.

„Найповніша справедливість“ висловлюється перш усього в програмі „утравістичних“ шкіл.

„Бо в першій класі всенародньої школи дитина вчиться польської мови по польськи, вчиться релігії в своїй рідній мові а крім того вчиться по польськи піс годичні, здається мені, рисунки. То значить прошу панів, що українська дитина, приходячи до школи, не є помовлена польщиною, яка могла би їй справляти труднощі, якщо не володіє тією мовою, бо поза польською мовою і піс годичні рисунки, зрештою вчиться по українськи“.

Чиж не іділничні відносини. В першій класі початкової школи українська шестилітня дитина, яка ніколи не чула польського слова, вчиться тільки двох предметів по польськи (польської мови і рисунків), а релігії і всіх інших (?) предметів по українськи. Здавалось би, що це справді якісь дикі претенсії посла Васильчука, „гайдамацька“ ненависть Українців, як би не те, що в першій класі взагалі інших предметів не вчать, навіть не вчать по українськи читати. І зовсім природно, бо ніде в світі в першій класі початкової школи не вчать шестилітньої дитини ні фізики, ні хемії, ні історії, ні географії, ні чужих мов, тільки вчать елементарно-ауступних річей. І ця елементарна наука відбувається по польськи. А п. Бартель говорить про іділю, про найповнішу справедливість. Моавля,

з одного боку польське громадянство резигує з половини своїх прав навчання виключно по польськи, а з другого боку українські діти резигують з половини своїх прав учатися виключно по українськи. Закон в спосіб ясний і докладний означає, як то все має відбуватися і коли має бути введена утравізація“.

Тільки подумати: в цій величній складній історії виступають два, очевидно, рівнорядні чинники: польське громадянство й українські діти. На іншому місці проф. Бартель хвалиться, що він математик, який все оцінює під кутом стислості й докладности. Жаль, що він не є й правником. бо тоді

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

МЕШКАННЯ мале со-
відно після
найновіших зорів, найдешевше
І. М. Пайхтера зник. **Кладфена**
1154 **Львів, Синавська 12 А.** 1-10
Цяк ПТ, урядників догідні усліяя.

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

УКРАЇНА. Науковий місячник україно-
знавства під редакцією Акад. Михайла
Грушевського. Кн. 5, 1927. Перелік Ви-
давничого Україн. Зміст: В. Романов-
ський: До історії архіву „Малоросійської
колегії“; В. Шершнін: Участь Києва в за-
конодавчій комісії 1767 р.; В. Данилюк:
П. А. Кузін і М. О. Максимович; М. Мо-
кульський: І. Майдзур, український по-
ет і етнограф; О. Попов: Загальний характер
української зовнішньої торгівлі в першій
половині часу; М. Бужинський: Метрика І. П.
Котляревського; П. Невиньоренко: Історія
одного викрещення; М. Марковський:
Роман Зароголов у Гельсінґфорсі; К. Гел-
сінґфорський: З історії М. І. Ко-
стомарова з графинею А. Д. Будоговою;
Г. Шамрай: В старорежимній школі й на-
вколо неї. Оповідання А. Солтановського;
В. Миколович: Вірші з приводу перших
знайомств на Олександрівці; Ол. Рибчин-
Скляревський: З революційного україн-
ського руху 1870-х років. Одеська гро-
мада 1870-х рр. (з портретом); М. Волян-
ка: Записки М. І. Драгоманова з Галичи-
ною; Критика; Хроніка.

НАША БЕСІДА. Ілюстрований дво-
місячник літератури, науки і суспільного
життя. Рік III. Ч. 23. Варшава, Універс. 47.
Зміст: М. Порошак: Рубін. — В. Остров-
ський: Політика. — К. Іль: До історії
Християнської церкви в Луцьку. —
Г. Тетді: На могилі О. П. Стороженка в
бересті. — М. Пирогівський: Про нові
зори. — Б. Вронський: Природні багатства
долини. — Л. Д. Наволо: справ сучасного
іраку. — Література, мистецтво, наука. —
Ілюстрації.

КУЛЬТУРА, журнал культурного, су-
спільного й політичного життя. 12 число.
Львів, грудень 1926. Рік видання IV. Зміст:
А. Т. Г. І. Дігген. В. Левинський: Ді-
ген, Апенаріос, Мах і теорія пізнання С.
Р. Станке: іронізатор (вірш). Євген Вар-
ла: Проблеми польської господарки. XV-та
конференція ВКП(б). В. Левинський: У-
країнська соціалістична еміграція і Радян-
ська Україна. М. Палькі: Інтерт. А. Го-
родський: Форд і фордизм. П. Орський:
Перед загальними зборами „Прогресу“.
Дмитро Домов у зеркалі. IV. Мистецтва
Виставка.

БОГОСЛОВІЯ. Науковий тримісячник.
Видає Богословське Наукове Товариство.
Т. IV, 1926, кн. 4. Львів. Коперника 36.
Зміст: Благословення св. отця. — Cirillo
Korolevskii: Les Jours de la Vie et de la
Mort de Jésus-Christ. — о. д-р В. Василік:
Про історію св. Івана Золотоустого. — Огла-
ди й опішки. — Вибраний питання. — У-
сїя-хроніка. — Богословське Наук. Т-во.
— Книжки і часописи.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР. Орган Крає-
вого Т-ва Господарського „Сільський Гос-
подар“. Річник XII. Ч. 12. Зміст: 1) Свято
„Прогресу“. 2) В чім заховати ошадність.
3) Роботи на дачах під зиму й в лімі. 4)
Не витрачаймо гроша на чужі виробы, як
свої можемо мати. 5) В справі сировар-
ського промислу в карпатських горах, 6)
Чому жито не сходить. 7) Сільсько-госпо-
дарське шкільництво в Чехословаччині (до-
повідь). 8) Дослідіть шкільництво в
перемісних повіт. 9) Як обходитися з
любою і поросятами. 10) Охорона перед
сухотами у худобі. 11) Боротьба проти
лещескої конкуренції. 12) Користи і сп-
сіб живання шкільної худоби. 13) Як фор-
мальності потрібні для відкриття на селі
крамнич. 14) Випук промислових свідочств.
15) Кари за управу тютюну. 16) До бо-
ротьби з альколізмом. 17) Як вести го-
сподарські записки. 18) Українське хміль-
ство на західних землях. 19) Торги на
яйця. 20) Торги тютюновими виробами
(трафіки). 21) З Радянської України. 22)
Вісти з „Сільського Господаря“. 23) Госпо-
дарські ради. 24) Всичина. 25) Комунікат
Сільського Господаря в справі пролонга-
ції гвинтів платити засвоєні кредитів
з року 1925 і 1926. — 26. Оголошення. —
Редакція і Адміністрація містяться у Львові,
вул. Зимова 20.

НОВЕ ЖИТТЯ. Громадсько-політичний,
економічний та літературний місячник (дру-
к та шапінґограф). Прага, ч. 7. Грудень 1926.
Зміст: С. К. З привода конференції. —
М. Ситко: На біжучі теми. — 3: Остан-
ня конференції міжур. студ. конфедера-
ції Сіє. — Доско: Політика в академіях. —
Я. Грабів: Робітничі кооперативні орга-
нізації в Ч. С. Р. — С. Сидоренко: Вірш.
— І. Стадніченко: Відгуки. — З окупа-
них українських земель. — Радянське жо-
тє. — 3: Сіє. — З життя радикольної в
Ч. С. Р. — Емігрантська хроніка.

ЖИНОЧА ДОЛЯ. Шомісячний часопис
для українського жіноцтва. Редакторка:
О. Кислявська. Рік III. Ч. 12. Коломия,
Нова 1. Зміст: Н. Слобожанка: Свято
„Прогресу“. — Ю. Дещо про партію. —
О. Кислявська: Про працю в жіночих
гуртках. — Пам'ятаймо про наших дітей. —
Жіночий рух. — М. Дорошак: У вечірню

годину. — Відділ американської
канадійської. Д-р В. Сімонет: Чому
ми бідні? — Читальниця: Для розваги. —
Господарська частина. — Дещо з г-с-ни. —
Від нового року. Ж. Д. виходитиме дві-
чі в місяці.

НОТИ:

**Філарет Колесса: УКРАЇНСЬКІ НА-
РОДНІ ПІСНІ** в триголосному укладі.
Винус 1, 1 П.

Цим виданням усунуто в українській му-
зичній літературі нестачу пісень на жі-
ночі хори, таких потрібних при улашту-
ванні концертів у жіночих школах, гімна-
зіях і семінаріях. Ці пісні в триголосному
укладі на жіночий хор повинні вносити та-
кож деяку різноманітність у концертну
програму українських музичних товариств.
У виданні отже винусах народних (обрі-
дкових) пісень Філарета Колесси поміщено
гавіки й веснянки (12 пісень), і колядки,
шедрівки, обжинкові й весільні пісні (15
пісень). Пісні обрано з огляду на мелоді-
ю — найкращі, а огляду на тексти —
відповідні передовсім для шкільної моло-
ді. Ці пісні можуть співати і мужські
хори: тенор І. і П. І. бас). Слід іще замі-
тити, що майже кожна мелодія оброблена
у двох і трьох відмінках, однак творчість
про себе заокрутає цю цінність. Пісні, спо-
ряднені характером і тональностями, по-
лучено по дві і три в групи, з яких кожна може
виповнити точку концертної програми.
Всі пісні уложено легко, але так, що во-
ни можуть відповісти й виявленнюм ви-
могам публіки.

**Н. Кислявський: ДУХОВНО-МУЗИЧНІ
ТВОРИ.** Ч. 7. Іорданські пісні —
на мужський хор. (Зміст: 1. Являси сні;
2. З нами Бог; 3. Всеческая днеса радо-
сте; 4. Сонце світить; 5. Іорданське ріко;
6. Голос Господній.)
Ч. 16. Іорданські пісні — на жі-
ночий хор. (Зміст як ч. 7.)

Посмертні згадки.

о. Дмитро Луговий, парох Заріччя бі-
ля Делітина і бувший декан Надвірнян-
ський, радник Еписк. Консисторії помер
на 85 році життя і 55 р. священства. По-
хорон відбувся в Заріччя дня 6. грудня ц. р.
В. И. П. 1152 1-1

ОПОВІСТКИ.

**Український Наддніпрянський
Хор під управою Петра Басенсько-
го** у складі 30 осіб виступає:

Субота 18. XII. — Рівне.

Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 2-?

— **Дир. Микола Зацьківський,** ви-
їжджаючи на кілька днів на провінцію,
завожає в нашій Редакції з нагоди св. Ми-
колая 50 зол. на цілі Т-ва опіки над інва-
лідами.

Св. Миколай завітати в неділю, 19.
грудня ц. р. о 4-й год. попол. до домки
Т-ва „Зоря“, вул. Вірменська 25. Дарунки
приймається в неділю від 10. год. рано.

1142 2-2
Ширші сходини Товариства Жінок з
вищою освітою відбудуться у середу,
дня 22. грудня 1926. о год. 8-й пополудні
в салі „Бесід“. На порядку денному від-
чит д-ра Мирона Кордуби: „Найновіша
теорія повстання Русі“. Гостей просять
Управа. 1159 1-1

Старші пластуни улаштують в неділю
дня 19. грудня ц. р. у великій салі „На-
родного Дому“
Свято-Миколайський вечір.
Початок о 8. год. вечером. Вступ лише за
запрошеннями, які можна набути кожного
дня в пласт. доміві, від год. 6-7 вечер.
Буфет добрий. Джесс-бл. — Дарунки
приймається дня 18. в пл. доміві о год.
4-5 попол. і в салі Нар. Дому о годині
2-4 попол. та 7-8 веч. 1-1

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ.

**КУПИТЕ КАЛЕНДАР-ЕНЦИКЛОПЕ-
ДИЮ „ТОВАРИШ“** на 1927 рік. Ціна
2-50 зол. Замовлення посилає: Коопера-
тива „Друкар“, Львів, Руська 3. 9-?

НА НИКОЛАЯ чекюляди, цукри, бомбо-
ни в великій виборі, поручає най-
дешевше. Цукорня Губер і Ска, Леоно-
віа 43 проти великого театру. 1149 2-2

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ в храмовій
празник св. О. Миколая в неділю 19.
грудня ц. р. в кияжм храмі св. О. Нико-
лая у Львові: Субота в Навечері о год.
5:30 пополудні Всеніччє. Наука, Супілка-
ція, Миропанія. Неділя (1. місяця): О год.
5. рано Утрєня велика, о год. 6, 7, 8, 9-й
читані Служби Божі. О год. 9:30 рано
Акаф. св. О. Миколая. О год. 10. торже-
ственна співана Служба Божя з діконами.
О год. 10:30 Проповідь. О год. 12:30 Водосвя-
тє перед церквою. Слухання св. Сповіді
від год. 3. рано без перерви. О год. 4-й
попол. велика Ієрєрія, Акаф. св. О. Нико-
лая, Наука, Супілкація, Обід з Найсв.
Тайнами наоколо церкви. Панахида за
упокій парохіям і ціловання Мошеї св.
Свщм. Йосафата. Понеділок 20. грудня:
Інокразен храма св. О. Миколая. О год.
5. рано співана Служба Божя за упокій
і Соборний Нарєстас за упокій всіх парохі-
ял. — Свщм. Василь Лєвчєня, ректор
храма св. О. Миколая у Львові. 1-56

ВСІ „НАРОДНІ ТОРГОВЛІ“ і Коопера-
тивні продають безцінні прикраси на
Ялинку з фігурки „Фортуна Нова“. Влас-
ний склад: Львів, Синавська 1. 114

ІДЕАЛЬНА ПІСТА до зубів **КРЕМ**
ПЕРЛОВИ Ігнатійові Львів. 956 23-?

1 зол. 70 сот. коштує один ніж з хі-
ського срібла у Майдла Коперника 14.
681 а) Проти кіна „Коперник“. 15-?

КОЛЯДИ на мішаний хор (3 зол.) (НОР-
ДАНСЬКІ ПІСНІ а) на мішаний хор
(2-30 зол.) і б) на муж. хор (2-30) укладу
И. Кишакєвича до набуття в книгар-
нях і в автора у Львові вул. Кадецька 14.
1129 2-3

КАЛЕНДАРНИКИ „РУСАЛКА“ по 30 сот.
склад до набуття. Замовлення при-
має А. Окляш, Львів, Кадецька ч. 4.
1136 7-7

ОГЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

**Б. оператор клінік проф. Наймана
і Гаска у Відні.**

Д-р Леопольд Александрович
ординує в неділях ушєй, носу, горла і
ортанки від 11-12 і 3-5 попол. у **Льво-
ві, вул. Вельовського 3** (за пасажом
Миколая). Телефон ч. 40-75. 1070 5-9

Д-р Фелікс Ган Спеціаліст подуг леге-
нів, серця і жолудка
Львів, Городецька 46. Телеф. 834
Пересілаєня Рєнтгєном. 929 25-25

НА НИКОЛАЯ! поручає золо-
ту і срібну біжутєрію 1159а
Г. Гуттерман, Сикстуська 14.

Що подарувати на св. Миколая?

„От так собі“
збірка новел **Вєдєна Лєпкого.**
Шойно айшла накладом „Чер-
воної Калини“. Ціна 1-50 зол.

Замовляти у всіх книгарнях
або у Видавництва
„Червона Калина“, Львів, Руська 18/1.

Перльмуттера Ультрамарина
(сінка)

є безумовно найліпшою і найви-
датнішою фарбою до білля, вапна
і малярських цілей. Відзначена на
виставах золотими медалями
в Брукселі і Медіоляні.
92 18-48

БОТРА Галичан-
ка допоможе
мені покінчити сту-
дію та допоможе тє-
жнє спільно жо-
тєвого воза?
— Письма та фотогр.
карточку прохаю
слати на адресу:
„Tschayuk“, Route
restante, r/o Chirady
— Litzé, C. S. K.
1-1

КАНДИДАТ ад-
вокатури, по
судовій практиці
пошукує заняття
від 1. II. 1927. Ма-
лих, Бережани.
1160 1-3

ХЛОПЦІВ до
науки ком-
натного малювання
з часної родини
приймає фірма:
Ляйхтер, Львів, Сі-
навська 12 а. 1151

новости

новости

Для дітей на Ялинку!

Прегарні ілюстровані читаночки, оповідання і казки:

Зима

Читаночка укладу В. Радєнєвчє. Ціна 0-95 зол.

Ріпка

Казка І. Франка. Ціна 0-30 зол.

Мурашка, лебідь і пчєла

Народия казка укладу П. Лисєцького. Ціна 0-30 зол.

Пусті мєна

Укладу П. Лисєцького. Ціна 0-20 зол.

Зєлена бабуся

Укладу П. Лисєцького. Ціна 0-20 зол.

Мє-є-є-є...

Укладу П. Лисєцького. Ціна 0-20 зол.

Хто кращє зробив!

Укладу П. Лисєцького. Ціна 0-20 зол.

Чєтири чи п'ять!

Укладу П. Лисєцького. Ціна 0-20 зол.

Головний склад:

Книгарня „Рідної Школи“ - УдТ. Львів, Руська 3.

Найпевніший середник

Проти ревматизму, гостця, мязевих
корчів, нервоболів і тим подібним недо-
маганням найліпшим натиранням є

ІХТІОМЕНТОЛЬ

Відш як 5,000 подяк і близько 200 атєстів з лікар-
ських сторін, клінік і шпиталів найліпше доказують про
лічєчу вартість цього натирання.
Іхтіомєнтєль можна набути у всіх аптеках у Львові
або прямо 936 8-20

в Лєбєраторії хєм. аптєки

Н ра Сімєна Едєльмєна в Самборі ч. 130.

державності. Святкуючи його, ми демонструємо нашу ідею і нашу карність. Ми згадуємо тих, що полегли за волю та віддамо їм честь за їх велику жертву. Ми показуємо, що «Ше не амерла Україна».

Гром. Ф. Литвиншин, голова Союзу українських народних товариств, який перепоряджував віче, поклинав на секретарів гр. Н. Близницького і Г. Галенського. На прохання Іллі Гузара заряджено збірку на поїзд для інвалідів і політичних в'язнів, яка понесла 121.46 дол. Описав виступи гр. Омелян Ревука зі святою рефератом.

По рефераті голова ухвалив голосом гр. О. Плєскунові, який пропонував зборам та ці резолюції:

В той час, як в Народній Домі відбувалося народне віче, церковну галюю заповняли битком іти українських шкіл. Промовив так гасно, що діти слухали наче якийсь дивний казку. Слухайте того епосу і гасните — а дитвору, як в неї оченята та губоньки розкриваються з ласку за героїв, з подиву для них, з патріотичного запалу. Як п. Стеткевич скінчив, диточе гурей затрясло салею. В тім оклику було справдішнє одушевлення. П. Стеткевич не лиш розказував історію-поему волюного народу, він і додав до неї зазив до дитвору працювати тут в Америці для України. Ось в американській школі буває, що говоряться про Польщу, Росію та Україну, та американські учителі, не знаючі самі рідк, дають невирні інформації. Тоді чемно, а відважно треба сказати ученикові, як воно є, треба розказати, як Україна бореться за волю, а хто гнобить її так, як Англія колись гнобила Америку.

Вечером тогож дня в салі Українського Народного Дому відбувся святошній концерт. У концерті виступили найкращі сили українського Нью-Йорку, а саме солісти: М. Зазуляк, п-ні Н. Шмйт і славний бас І. Степаненко. Всіх їх гарноч оплескувано, особливо останнього. На цьому концерті виступав український хор під управою відомого диригента Ю. Крипченка, що збираю усея час заслужені лаври і співає кожну свою річ мусів повторювати.

Так український Нью-Йорк відсвяткував великий день 1. листопада.

НОВИНКИ.

— **Дозвіл на прилюдну збірку на кошти для «Рідної Школи»** ухвалило станиславське Воєводство рескриптом з дня 3. грудня 1926 ч. Б. П. 12897/26, а тернопільське Воєводство рескриптом з дня 3. грудня 1926 ч. Б. П. 14294/26, на своїх областях. По одержанню текстів розішляється негайно все потрібне на адресу повітових Кругжуків «Рідної Школи». Дозвіл львівського Воєводства з дня 28. листопада 1926 ч. Б. П. 16687/26 на кошти в часі між 4. і 28. січнем 1927 р. вже розіслався з листами і повноваженнями повітовим Кругжукам «Рідної Школи» на області львівського Воєводства. — **Головна Управа «Рідної Школи»**.

— **За що вже карають!** Надіслано нам такий «документ часу». Веземшиє 3. 3181. 126. Starostwo wzywa ks. proboszczę Nawyżyską z Nawyżyska, aby się dnia 2. listopada b. r. o godz. 10, przed południem, zjawił w biurach Starostwa celem przesłuchania pod zarzutem grzywny 20 zł. Lwów 3. listopada 19.6. Wł. Kogut, urząd. XI. st. 1. — Ks. Andrzej Nawyżyski, konsyliarz, gr. kat., dziekan, zamieszkały w Nawyżyskach. Przekazanie ust. z 31.7. 19.4. Nr. 73. p. z. 724. Dz. U. R. P. popelnione przez dowódcę wyruszenia i wyciągu z metryk pązwu miejscowości urzędu pata- (1) lęskiego w języku ruskim. — Dochodzenie z urzędów. — Wnieś odpowiednio własnym przyznaniem się, jeżeli chętnie świadków i zbadaniem. — Na podstawie rozpr. ses. z 20. IV. 1854. §. 11. zaważaj się ks. Nawyżyska na 10 zł. grzywny w. r. d. 10 dni areztu. Lwów dnia 13. listopada 1926. Starosta Zieliński. — Zgadzamy się, wysłęd z metryk — це була метрика, написана по формі від початку до кінця чеською мовою.

— **До крашнього візду «Лугів».** На недавнім візді «Лугів» у Львові відсвяткувалися, як відомо, дрібна частина його учасників, що відбула свої наради в ред. «Гром. Голос», де й вибрала собі свою «Голову Лугову Раду». З тих нарад відомо комунікат у «Гром. Голосі» і окремо, який підписало 43 осіб, не подано одначе, які саме «Луги» вони заступають. Можна було відразу думати, що значна частина підписаних (менш-більш половина) нікого не заступає, або що найменше черствує свої повноваження. Тепер діставши писмо з Рудеччини, яке дає нам більше пояснення щодо кількох підписаних на «Лугів» учасників. Це писмо звучить: «До справознавця зі збіду «Лугів» у «Громадський Голосі» ч. 49, цікаво буде знати, що між підписаними 43 осіб на

«Лугів» в імені нібито 147 лугових товариств є особи, що не мали ніякого права такої заяви підписувати. Так прим. Рудечський Степан (при кшті) є 14-літній хлопчик, що перед двома тижнями виступив з самобільною гімназією і тейер є учнем у торговлі Р. Зубика. Такий самий є Гавран Іван, особа фінтима, а Стецьків Олександр, що заступає «Луги» в Купчинцях Старих, надуває довіру товариства, бо цей «Луг» наказав йому дитини при дитовій управі під проводом д-ра Дашкевича. З тих причин, очевидно, «Гром. Голос» не називав тих «Лугів», котрі підписали «Лугів», а лиш подав назиски незнайомих людей. У світлі цих даних виступає в своєріднім світлі тактика соціалістична у лугових справах.

— **Вечір хореографії у Львові.** В неділю 26. грудня ц. р. в год. 6. веч. в салі «Уля» (Оссолінських ч. 8) відбувся вечір артистичних і хореографічних танків арт. Мих. Гонтара, члена групи Авраменка, з його маленькими учнями. Дуже цікаву й оригінальну програму виконують діти й молодь — учні М. Гонтара. Моральну піддержку в утриманні цього вечора подає Соція-Батько. П. Гонтар він з великим успіхом курси національних і ритмічних танків у Стрию, Бережанах, Чорткові, Заліщиках, Станіславові, Бродках, а тепер відкрити хореографічну студію у Львові для дітей і школярів молоді від 5 до 18 літ. Оправдана назва, що батьки, яким залежить на гармонійному розвитку тіла дитини, не пропустять нагоди побачити самим і своїм дітям показати диточий балет національних танків. Автор цих стрічок бачив пописи тих танків на провінції і був ними просто очарований. Зникми диточого балету перед пописом можна оглянути на виставках «Народньої Торговлі», книгарні Шевченка і «Союзнаго Базару» у Львові. — *Д-р О. М. Бараньск.*

— **Нова українська газета.** У Варшаві (подвале 17, п. 27) стала виходити нова українська газета-тижневик «Українська Нива». Газета має великий формат, гарний папір і багато ілюстрацій. Зі змісту видно, що це орган підприємця-емігранта, що гуртується біля усеїрського центру.

— **Наші борці за окном.** Читаємо в американській «Свободі» з дня 26. листопада велику статтю на 1-й сторінці п. з. «Чорна рука» записана над Гаркавенком. Зміст її такий: 6000 людей збиралося у Нью-Йорку, щоб пригнунитися боротьбі нашого атлета із Владком Збішком-Лінгвешем. Однак в останній хвилині публіку повідомили, що змагання не буде, бо Гаркавенко шез. Ніхто не знав, що трапилось і всі розійшлися розчаровані. Але на другий день явився Гаркавенко із своїм імпресарієм до редакції «Свободи» і висунув історію: безпосередньо перед змаганнями в коридорі цирку відійшли до Гаркавенка два Поляки, які хотіли з ним познайомитися і потрактували його папірками. Коли Гаркавенко потягнув дим, йому потемніло в очах і він втратив притомність. Щойно в другій год. учнів він прокинувся на лавці в однім публічному огороді. Історія чисто-американська. Адаже в Шікаго застрілили недавно одного соперника, потайки відомого борця Едгера, а в Нью-Йорку боксера Сікі. Але історія має своє продовження. Відомий борець Піддубний, теж наш земляк, заявив після цього інциденту у російській газеті «Новое Русское Слово», що він не вірить у правани Гаркавенка. А не вірити йому — відповідає на це імпресарій Гаркавенка — бо він старий, а Гаркавенко молодий і не хоче з ним боротися. Одночасно у «Свободі» нахально доносили від читачів, які жалувалися, що Гаркавенко не дає про те, щобі американська преса знала, якої він національності.

— **Пат і мікадо.** Вчора вся польська преса принесла звістку, що імператор Японії помер. Нині, з того самого джерела, польської телеграфічної агенції, приходять друга звістка, що стан здоров'я мікадо нещадно погіршився. Що це значить? Чи з ним трапилось після смерті ще щось гіршого? А може під офіційного «Пат-а» підсунулася злобиво відомий кіновий гуморист Пат, приятель Патахона?

— **Земляки, коли лєте, купуйте горілку** вже тепер перед 1. січня, бо державний монопол, дбаючи за нашу таерезист, рішма піднести цини монополей горілок безпосер дню перед нашими святами, від Нового року.

— **Вічно темна хроніка.** Злодій крадусть у Львові як гриби по дощі. І крадусть, що можуть, з неанерваною фантазією: якийсь паник ходить по книгарнях і бере дорогі книжки на рахунок доброї фірми і шезає. Робітник, що працює у фабріці гребінів на Знесінню, не має що крашчого під рукою і тягне гребені цілими тузінками, продаючи їх потайки темним промисловцям, врешті втікає до Відня. У друкарні Беднарського друкарські помічники крадуть систематично олово. Помічник у різника бере хоча би баранчик книжки, які також варті 200 зол. А кишеню, що ладно трамваєм, тягнуть портфель найближчому сусідові. Ті, що адраються вночі до хат і до крамниць, також мусять брати тільки те, що є під рукою, бо «не видать, що тають». Творять щодня таку тему хроніку, супроти якої найтехнічніша ніч, опіюка злодія, бідне...

— **Пані гандяч.** Міровий суд варшавський 24-го округу розділяв справу 10 обвинувачених, які на театральній перері новітньої Жеромського «Історія гріха» демонстрували проти неї. 4 ок. засудили на «пошину» кару від 30 до 100 год.

— **Літературна хроніка.** Помер у Парижі визначний поет і поістико, Жан Рішпен, член «Французської Академії». Мав 77 літ. Його жоттєва кар'єра була дуже оригінальна. Він не соромився, навіть гордився, що його мати була якоїсь маркетанкою, може й шинкою, у кожному разі: мандрівною птахом з підлогою кровю. Його молодість минула при армії в Алжирі, де його батько був військовим лікарем. Брав участь у першій франко-уско-німецькій війні, пізніше без заняття та професії, тільки з кремезними мизяки, стає поісом на базарах, моряком, хоче стати актором. З душею артистичної парискої дільниці Монмартру виїзжає до Новофранції і далі в світ за Сарою Бернар, великою артисткою, зазначаючи в Марсєллі живу та сина. Але згодом вертається сюди. Тут же його за рідною землею — Африкою. Щойно в зрілим віці, вертається на постійний побут у Париж. Тоді має вже за собою збірник поезій, в яких оспівує бездомних, волошогів, богемств. Його перші твори смяють шум своєю сміливістю; є це «Пісні голодарів», «Богохульні поеми», «Море». Його карають за них визнання і втратою громадянських прав. Та згодом Рішпен відкриває поезію родинного життя: пише такі повісті як «Старший брат», «Чесні люди». Починає брати участь у політичній житті, вибінається на чільні місця у франц. письменстві, — доходить до найвищої пошести, яку має країна та держава для своїх діячів і творців: — стає членом «бессмертної» Академії. Рішпен належав до найкращих французьких пролетарів. Його син, Яків, також є письменником, автором кількох віршованих драм.

— **Світова хроніка.** Померший югословенський п. емер Пашіч залишив 800.000 динарів, які в 1916 р. одержав від царя Миколи II. на піддержку для сербського народу. Пашіч признає своїм заповітом ці гроші на пам'ятник відчуженості у Білороді для царя Миколи. Питання: Яка відчуженість, коли сербський народ не мав і не буде мати з цих грошей нічого, а Микола намагався? — 3 кішем січня 1927 р. антифашисти приготували міжнародний конгрес у Парижі. — Жидівський член конгресу (парламенту) Злучених Держав, Блюм, поставив анєсок, щобі окрема комісія прослідила обвинувачення, які киндає на Жидів відомий мільярдєр Форд. — Родина вбитого 2 роки тому німецького міністра фінансів і письменника Ратенауа жертувала на добродіє для величаву палату з великим садом і лісом. Раніше ця палата була власністю Гогенцолтернів.

— **З кінця.** У кінці «Лев» почалась прем'єра фільму п. з. «Збіточник» на тему сучасної «освідомленої» пам'ятки, у головній ролі з прегарною артисткою Коллія Мур. Крім цього іде там комедія в 2-ох діях «Рухомий шиночок».

— **Позір львівяне!** Отсним подіємо до відомо, що в дні 19. грудня 1926, на основі рішення Митроп. Консисторії у Львові з дня 26.12. 1926 ч. 596/926 до всіх парох, церков у Львові відбувається збірка на будову дому школи, заховорони і пр. на Богданівці. Всіх українських громадян просимо о жертви на згадану ціль. — Комітет будови «Народнього Дому» на Богданівці у Львові. 1157 1-1

— **Мораль пані Дульської** — знаменита комедія на 3 дії І. Запольської, якої прем'єра в Незалежній Людовій Театрі у Львові численно збірний публіци незначайно подобалася — виставлена буде другий раз в неділю, дня 19. грудня ц. р. в год. 7-й вечером. В антрактах грєс оркестра під проводом Вл. Олена Пляпак-Зборовської. 1162 1-1

По той бін добра і зла.

Етична оригінальність о. Романа Маріяна Береста.

В ч. 193 «Діла» передруковано листи о. Романа Береста, що находитися в актах окружного Суду в Бережанах ч. V. 315/25 в яких о. Берест, парох Бишок і Потока, широко виявив свої політичні інтенції і показав на себе, як на такого, що доручені йому тайни передає державній поліції. О. Берест вислав до Редакції «Діла» «спростовуючого» листа за зворотним реценсієм, одначе Редакція «Діла» його не помістила. Тоді о. В. Берест дня 5. XI. 1926 р. вносить до окружного карного Суду у Львові до ч. спр. Г. 506/26 скаргу на відповідального редактора «Діла» за статтю «Годі мовчати» і на М. Саліва, автора цієї статті. Від Редакції «Діла» домагається він: 1) пропозиції авторизованого (24) відпису його листів з актів бережанського Суду, 2) доказу, що він доносив на селян без їх відома (sic!), 3) доказу, що в шкільних каталогах в Берусові, а тепер в Бишках і Потоці він пише по польськи, 4) що він доносив дійсно правду на львівських комуністів Бергер і Ска і 5) що викладавав від Лихола-та знімання. Іншими словами о. Берест домагається доказу правди на факти, які він сам власноручними писемцями подав до бережанського євдеого судді, а про що тепер мабуть забув.

Далі о. Берест обвинувачує «Діло» в тому, що «через петатавня неперовіренних фактів, одверло його з чести перед суспільністю, а особливо в церковних колах, що не було лязом «моральної саляції» «Діла» виказує це, що 28. IX. 1926 року він за зворотним реценсієм писав свою відповідь на все, одначе «Діло» забуло її мовчанкою».)

Після відрукування статті громадянство Бишок і Потока не могло зрозуміти способу поведінки о. Береста і широко дискутувало прови його етики. О. Берест в своїй обороні виголошує на проповіді такий приказ: «не читайте люди «Діла», бо воно пише на священників. Правда, ні одна українська газета не впаде в «борону» о. Береста, але за те хлібодський «Селянський Пропор» в Станіславові помістив допис проти д-ра Михайла Західного, адвоката в Бережанах, проти якого звертається підозріння, що він є автором статті «Годі мовчати».

Треба признати, що хлібодський орган прибав собі дуже надійного і спосібного кореспондента. А тепер даємо слово о. Берестові, нехай він говорить про себе своїми власними словами: Перед повітовим Судом в Бережанах до ч. справи U. 2459/25 відомий вже Іван Огородник правується з о. Берестом за «обиду чести». Обвинувачений о. Берест для 28. XI. 1925 року до розправи не явився, приславши послідку короби і долучуючи листа, адресованого до судді, такого змісту: «Wielmożny Panie Sądze! Trzymając się wskazywań WPana Radcy odnośnie procesu z Oporodnykiem, dokładam starań, aby do zeznania obu stron w sądzie nie przyszło. Oporodnyk przed drugą terminem zgodził się na odstąpienie od sprawy, jednak albo on, albo jego adwokat musiał być, skoro przyszło jeszcze trzecie zawiadomienie na 28/11. Z całego zachowania się Oporodnyka widać, że ktoś z boku podjada go przeciw mnie. Sianowczo stanąłem przy do rozprawy, gdyby nie to, że tego sobie nie życzą strony przeladowe. Upraszam więc o laskawą pomoc w takiej formie, że WPan Radca na podsta, wie mojego pozwolenia na chorobę rozprawy z 18/11. hr. uchylił na późniejszy termin (sic!) kłowi Oporodnyka nie wyjawiać dela terminu, potem w dowolnym dniu sądowym posiłkiem wysłać do obu stron wezwania jawienia się w sądzie na rozprawę tego dnia, w którym posłaniec rano dotręcy. Wezwania datować datą z parę dni wstecz, a termin naznaczyć na 9 rano. O ile obie strony o, trzymają wezwania tego samego dnia rano, w którym ma być rozprawa — rzecz zrozumiała, że na 9-tą godzinę w dniu rozprawy WPan Radca wywoła obie strony (nieobecne) i w ten sposób sprawa automatycznie upadnie. O ile adwokat strony przeciwej będzie później reżnował, WPan Radca laskawie wyśledzi, że zawiadomienia, przygotowane w czasie, a nie jest wiaż sądu, że posłaniec w późniejszym (lect nie prze-późniejszym) terminie zawiadomienia dotręcy. Księżę wyraża szacunek księdzu Roman Marjan Berest».

Суддя, одержавши такого листа для 28/11 1926 відповів на нього протоколярно так: «W tem miejscu Sądza Sąd okręgowy Weichert przedkłada list z daty 26/11 1926, załączony do aktów, doręczony mi przez adwokata Dora Bemkę przy towarzysze — i z powodu obywatelowej i nieetycznej treści listu, poniżającej nie tylko godność Sądza, ale każdego uczciwego człowieka, zawierającej wprost znieważenie zbrodni do nakłonięcia Sądziego do nadzwyczajnej władzy urzędowej, uznaje za stosowne wyłączyć się w niniejszej sprawie jako sędzią orzekającym z obawy, aby pod wpływem talu do oskarżonego nie był w wymiarze sprawiedliwości zupełnie obiektywnym».

В справі V. 315/25, де містяться аласкоручне донесення о. Береста проти селян, покінчено справу в той спосіб, що засуджено 11 парохів о. Береста на тюрку по 3 місяці за ухиляння від військової перлюстрації.

Може би Гр. кат. Митрополита Консисторія забрала цього душпастиря з бережанського повіту?

М. Салів.

«Спростування» о. Береста збула наша Редакція мовчанкою тому, що воно не тільки не відповідало вимогам закону, на який поклинався його автор (§ 19), але й містило в собі напад і напад на Редакцію, при чому його зміст був фактично дальшим самообвинуваченням о. Береста. — **Ред.**

він знав би, що діти, як малолітні і невластиві, взагалі з нічого не можуть реагувати. Так само що найменше дивовижними виглядають якісь права польського громадянства до навчання українських дітей, а вже вершком математичної „стислости“ є поставлення поруч двох чинників: польського громадянства й українських дітей.

Видно також, що відцем. Бартель зовсім не знає закону з 31. липня 1924, коли говориться, що він зобов'язує означує „зовсім ясно і докладно“. Програму „утраквістичної“ школи означає не закон, тільки міністр освіти, перетворюючи її фактично в чисто польську. Це є самочинний і самовільний акт міністра Грabsького, не оснований навіть на тому алошасному законі. Правда, закон постановляє: де і коли має бути введена утраквізація, постановляє, упривілеюючи польську меншість, однак знаємо, якими способами і засобами переведено плесбістич. Чи п. Бартелеві невідомі всі зловживання інспекторів й державної адміністрації, чи невідомі йому гіркі слова п. Тугута, співавтора того закону, про неслухняність і самотоло бюрократії, яка не дає змоги здійснити навіть найбільш миршавий закон.

Тепер перейдемо до математичної „стислости“ відцем. Бартеля в ділянці „утраквістичних“ вислідів.

„В Сх. Галичині утраквізовано в той спосіб (себ-то, що польське громадянство означує з половини своїх прав до польського, а українські діти з половини своїх прав до українського навчання. — Ред.) 381 виключно польських шкіл, — той закон, на який я беззастовно поклинаюся, доння до того, що 381 польських, чисто польських шкіл утраквізовано. (П. Васильчук: А українських?!) Понад тисячу. Зрештою стан є такий: В Сх. Галичині маємо 1338 чисто українських шкіл (П. Васильчук: 938!). Прощу, щоб Ви були ласкаві нотувати ті цифри, а пізніше викласти мені нестислости. 1331 утраквістичних шкіл. На Волині є 382 утраквістичні школи, 411 польських, 29 таких польських шкіл. (П. Васильчук: То вже разом 709). Я додавання не займаюся. (П. Васильчук: Що значить „таких польських?“) Зараз, я не скінчив, бо Ви мені перервали. Повторюю ще раз, 298 таких польських шкіл, до яких додаю „руські синки“, не в примусу закону, лише додаю як обов'язуючий, але без примусу закону.“

Як бачимо, то й тут математична „стислість“ проф. Бартеля дещо хитається. На запит, кільки українських шкіл „утраквізовано“, паде зовсім нестисла відповідь: понад (pizeszlo) тисячу. Але польські школи, які ніби то утраквізовано, є докладно пороховані (380). І як стислим є проф. Бартель, коли го-

Жіночі модні матер'яли

Шовки, Полотна
Мужеські сукна

1931

74-7

проф. математики

ФІРМА
РОМАНЗУБИК
Бульв. Галицька 16.

ворить про „утраквізацію“ 380 польських шкіл, так нестилим виступає тоді, коли промовчує, що тих 380 польських шкіл походить з цифри 400 українських шкіл спольонізованих безправно в останніх літах перед „плесбістичом“ ріжними наказами й війтами на приказ „організації народоних“. З польських шкіл не „утраквізовано“ ані одної школи. Всі школи в Галичині й на Волині, які внаслідок фальшивинської, квазі-плесбістичної акції піддано утраквізаційній вівесції, були українськими школами. До тогож „чисто“ українських шкіл взагалі нема, бо навіть в тих ніби то 338 українських школах викладається по польськи польську мову, історію й географію та ведеться урядування по польськи.

Подразнений неприємною заміткою про стан всенародного шкільництва на Волині, де „законно“ розторошено останки українського шкільництва, відповів п. Бартель, що він не займається додаванням. А вжеж, що дотеперішня практика виказує, що математик Бартель виключає отсе арифметичне ділення. Він, йдучи слідами своїх попередників, займається тільки відніманням прав українському народові на рідне шкільництво, діленням українських шкіл на „утраквістичні“ та множенням на українських землях польського шкільництва. В його ресорт крм цих елементарних арифметичних ділень, входить ще підношення до х-того ступня привілеїв польськості і витягання коріння з основних прав української нації.

Як хочеш справді купити дешево і добре

ОКУЛЯРИ І ЦВІКЕРИ

Ідти до ф-ми 820 14-20

ЛЕВ АППЕЛЬ І С-НА
Львів, вул. Пасіонів ч. 1.

Радянська Україна.

Українізація високих шкіл в Одесі.

Харківські „Вісти“ повідомляють, що утраквізація в одеських високих школах поступав слабо вперед. В інституті народної освіти 75 відсотків викладів відбувається по українськи. До кінця цього академічного року всі виклади в ІНО мають відбуватися в українській мові. До інституту приймають тільки таких кандидатів, що володіють українською мовою і письми та сломи. Полекші даються лише ті студенти, що приїжджають сюди на студії з інших радянських республік. Великою перешкодою в утраквізації інших вищих шкіл Одеси є та обставина, що професори зовсім не знають української мови. Студентство, хоч і вичує українську мову, то слухаючи викладів у російській мові, не набуває практики в українській мові, а внаслідок того настає „репедива української неписьменності“. Комісія для справ утраквізації рішила встановити по всіх вищих школах Одеси обов'язковий курс української мови для професорів. Виклади з соціально-економічних дисциплін рішено читати виключно українською мовою. — Іншими словами утраквізація вищих шкіл в Одесі йде слабо.

Видання археографічної комісії ВУАН.

Археографічна комісія Всеукраїнської Академії Наук видала перший том українського археографічного збірника. В збірнику є між иншим статті та матеріали, що відносяться до історії Лівобережжя України 17 та 18 століття, а також коштовні історичні матеріали з історії Києва 1494 1830 рр. Вийшло з друку нове видання відомої пам'ятки початку 18 віку — літопису Величка. Друкується велика праця „Матеріали до історії східно-європейської картографії“. Незабаром вийдуть з друку „Записки Якова Маркевича“ з історії 18 століття. Крім того приготується до друку збірник, присвячений пам'яті Куліша.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

3 життя Українців за океаном.

Свято 1. листопада в Нью-Йорку.

Богослуження. — Похід. — В Українським Народним Домі. — Діточе віче. — Святочний концерт.

Український Нью-Йорк зносі члв світлий день. Для 7. листопада з. р. (я нещодавно) заходом „Союзу українських народних товариств в Нью-Йорку“ святково пам'ятку проголошення української держави. Нью-Йоркські Українці святкували цей день світло і веселля. В тім напруженні в Нью-Йорку виробилась уже традиція. Це добрий знак. Значить: загаль відчувася потреба постійно маніфестувати свій ідеал — ідеал соборної і незалежної України.

Свято почалося вже в год. 10. рано богослуженнями за Україну в переклад греко-католицької при 7-й вулиці та православної при 14-й вулиці. В першій церкві о. сов. Понятинський, а проповідував о. Павлак, в другій православної проповідував Пашкевич. (В українській евангелічній церкві при 7-й вулиці богослуження за Україну відбулось пополуночі в год. 5.) Молитвами проводив пастор Купчинський.

В год. 1. на 7. вулиці усталися святочний похід, що рушив вулицями: 7-ю до 2-ої вулиці, 2-ою вулицю до 8-ої вулиці, цною вулицю до вулиці А, вулицю А на діл до 3-ої вулиці, цною вулицю до 2-ої вулиці, цною вулицю до 6-ої вулиці і шестю вулицю до Українського Народного Дому. В похід вшло участь около 3500 осіб.

Чоло походу творила українська музика під проводом п. Кузьми і Бенка та американський прапор, несений українськими ветеранами американської армії. Похід вела президія Союзу. За нею слідував вінок в пам'ять тих, що впали за волю, несений українськими спочиваюми в прегарних українських строках. За вінком йшли українські „Сичи“ в одностроках під проводом своїх отаманів: сотника Воробця та п. Гринька, та спочиваюми в одностроках під проводом п.і Дусаньської.

За „Сичами“ йшли під наглядом учителів українських шкіл шкільні діти. Чоло діточої колономи творили діти з української школи в Бронксі, всі в народних строках. Також чинило дітей з Мангеттен було в українських убраннях. Дітей було около 500. За дітьми йшли жіночі українські товариства — з того поперх 100 жінок в чудових народних строках, на чолі діточа, за ними замужні жінки в уборах молодіш з ріжних сторін в старим краю; голови завінені та завізані барвистими хустками, деякі в ювках, інші в жупанах, ще інші в покусютих китарах. Ця частина походу халала за очі виділа, що стоїли тошами на хідниках, їм, хоч чужі, витали крашій частини походу одеситями.

За жіноцтвом йшли мушкетери, поділені у відділи після своїх товариств, кожне товариство зі своїм прапором та президією на чолі. Справно, славно, рівно та в порядку переходили перед цікавими глядачми прапори за прапорами, відділи за відділами, черги за чергами.

Похід дійшов до Українського Народного Дому, але лиш мала частина змістилась у самі Дітвора і так пішла на другу галю під церквою.

В Українським Народ. Домі почалося святочне віче. Віче отворив гром. І. Марусевич, секретар „Союзу“. Він вказав на те, що День Першого Листопада — це свято проголошення незалежності західно-української держави. Це свято української

ГОРДИН БРАСЮК.

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

На шасті, двері в учорашнього дня не були зачинені. Володька вскоктив у кімнату й мержий заглянув на гачок, ще й на заціпену штабу.

Був безпечний. Підійшов до хати взяти хліба. Де-ж він? Стій, чого-ж це голе ліжко й без подушок? А де-ж вальто? Обікрали.

Володька зайшовся плачем. Голос лунок відбивався в порожній кімнаті. Стало страшно. Здавалось, там під ліжком та під тапчаном при-талася злодія.

Лементуючи, вибіг на двір. Вже не боявся Кривого. Нехай би, аби тільки вернулось майно. Але ніхто до нього не виходив. І знемігшися від плачу, Володька налязав собі в уяві картини голодування. Вже тепер хотілось їсти, а що-ж буде завтра?

Сиди шось робити.

Володька рушив на базар.

Тільки побачив селянські вози, зараз скри-явився, як то робив Митька:

— Дядьку, дайте кусочок хліба!

— Сам без хліба сиджу.

— Тьотю, дайте!..

І тьотів, передовивши надвоє, дала один шматок йому, а другий сама додала.

Володька аж здивувався, що так легко роздобув. Хліб був надзвичайно смачний. А коли-б це до нього та цибуля, що та жінка? Або шматок сала? Проконтинувши силну, Володька вирішив за певну ціну напрохати у Митьку.

Дорогого йому на аустрич Хведько:

— А знаєш, Митьку Манька покинула. Він її набив. а вона пішла. Тепер сидить такий

3) сумний, — хоч не підходить. Каже, як зустріну того Володьку, то я йому потрошу ребра. Ніби-то через тебе він її набив.

— Еге, потрошить! А як через нього мене обікрали, то що я йому буду робити? Ще й не їв нічого зраніш. — Й Володька розплакався.

Хведько зацікавився. Він став на Володьчин бік:

— Той Митька такий! Він колись і в мене ножика вкрав. Як я йому про це сказав, то ще й набив. Добре зробила Манька, що покинула. Тепер буде знати, як битись.

Аж Володька повеселішав:

— Це його за моє сало покарано. От як приїде ще мама, — то ще буде він знати.

Але, пригадавши, що мати може й нескоро приїде, а він не матиме чого їсти, Володька знову посумнів.

Хведько побачив, що не до іграшок його товаришів. Вирішив тікати.

— Треба мені йти. Батько постав по ділу... У нас нема хліба, то може позичу в того знайомого, — додав він поміркувавши.

Володька лишився безпорадним. Де дітись? Що діяти? Митька, як побачить, то ще набив. І за що? Він жеж сало забрав, ще й обікрали через нього...

Ах, коли-б хоч отакісний шматочок сала! Ні, таки піде до Митьки. Скаже йому, що як приїде мати — то він буде знати.

І Володька наємівсь заглянути в двері.

Митька зовсім не був сердитий. Він тільки глянув сумними очима й знову схилив голову. Обидва мовчали.

Коли це Володька:

— Тебе Манька покинула, а в мене злодія все забрала.

— В тебе злодія?... — здивовано перепитав Митька.

— Еге-ж... Мабуть, той Кривий.

— Що-ж ти будеш робити?

— А я зляю...

— І я не знаю, — сумно додав Митька.

Володька відчув, що його товариш такий самий нещасний, як і він. Вирішив розмажати.

— Знаєш, їду я до тебе, коли це Хведько: „Не їди. Він буде тебе бити. Він сестру набив і мене колись за ножика бив, — він такий!“ А сам який? Бачить, що я голодний, — боїться, щоб не попрохав у нього. Каже: „У нас удома нема ані шматочка...“ Думає, не знаю його, скупердяги.

Митька розник.

— Візьми там на полиці твоє сало.

— Ні, я не хочу. Нехай тобі буде. Я тільки шматочок... Або нехай буде все. Ми будем разом їсти — виправдувався розчудений Володька.

І вже аж до вечора години один одному. А як стемніло, обидва злягли разом на ліжко, опориті сумом і теплою дружбаю.

— О—

Володька з Митькою стали товаришувати душа в душу. Обом не було до кого прихилитись, обом не було а чого жити. Отож, як настане ранок, — так обидва й майнуть на базар.

Там було праці.

Володька просить між возами, а Митька швендид на „толкучці“, щоб вихватити що. В цій справі був майстер. Не встигне яка міндильниця одвернутись, а Митька вже пригортає під сорочкою серветку, хустку або й поцініше.

Раз було мало не нагоріло обом.

Митька набачив золотого перся в оксамитовій пуделку, що лежала перед панією на клінку.

— Купи! — сказав Володьці. — Стій тут.

(Продовження буде.)